

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

**MINISTERSTWO
ROZWOJU
REGIONALNEGO**

UNIA EUROPEJSKA

Plan ewaluacji POIiŚ 2007-2013

(ZATWIERDZAM)

.....
/-/ Janusz Mięka
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Rozwoju
Regionalnego

Warszawa, dn. 30 kwietnia 2008 r.

Słownik skrótów i pojęć

Benchmark- Punkt odniesienia lub standard, według którego można ocenić wynik lub osiągnięcie.

GSE – grupa sterująca ewaluacją. Grupa, która kieruje procesem ewaluacji. Wspomaga i dostarcza informacji zwrotnej osobom dokonującym ewaluacji; jest zaangażowana w dialog w trakcie ewaluacji i tym samym może lepiej korzystać z jej rezultatów.

IP- instytucja pośrednicząca. Instytucja, do której instytucja zarządzająca deleguje część funkcji związanych z zarządzaniem, kontrolą i monitorowaniem programu operacyjnego albo strategii wykorzystania Funduszu Spójności. Wyróżnia się instytucje pierwszego i drugiego stopnia.

KM – Komitet Monitorujący. Podmiot powoływany przez kraj beneficjenta dla celów oceny i nadzorowania danego programu operacyjnego.

Komplementarność - sytuacja, w której różne działania publiczne (lub kilka komponentów tego samego działania) przyczyniają się do osiągnięcia tego samego celu.

KJO - Krajowa Jednostka Oceny, odpowiedzialna za przeprowadzanie ewaluacji na poziomie NSRO i wypracowanie standardów oraz koordynację działań w zakresie ewaluacji prowadzonych w ramach poszczególnych programów operacyjnych.

Ewaluacja ex-ante - ewaluacja szacunkowa przeprowadzana przed wdrożeniem interwencji, w trakcie jej projektowania. Pozwala ocenić trafność i spójność zamierzeń.

Ewaluacja ex-post -ewaluacja końcowa. Przeprowadzana po zakończeniu realizacji interwencji, podsumowuje i ocenia efekty oczekiwane (skuteczność) i nieoczekiwane (użyteczność), a także efektywność. Ma określić czynniki wpływające na sukces lub niepowodzenie interwencji, a także trwałość rezultatów i oddziaływanie, dając tym samym asumpt do projektowania przyszłych interwencji lub/i korekty interwencji realizowanych

Ewaluacja on-going - ewaluacja bieżąca/uzupełniająca. Może być prowadzona przez cały okres realizacji interwencji. Umożliwia korygowanie interwencji w trakcie jej trwania poprzez wsparcie procesu zarządzania. Poddaje analizie pierwsze efekty interwencji oraz ewentualne problemy, słabości strukturalne lub zmiany w otoczeniu zewnętrznym.

Spis treści

1	Wstęp	4
2	Opis programu.....	5
3	Opis systemu ewaluacji POLiŚ	6
3.1	Podstawowe wymagania odnośnie ewaluacji w l. 2007-2013.....	6
3.2	Ewaluacja a monitorowanie	7
3.3	Finansowanie procesu ewaluacji POLiŚ	8
3.4	Schemat organizacyjny	10
3.5	Zadania IZ.....	11
3.6	Zadania IP	12
3.7	Grupa Sterująca Ewaluacją POLiŚ	14
3.8	Zadania KM	15
4	Tematy badań monitoringowych i ewaluacyjnych	15
4.1	Główne badania na poziomie programu.....	15
4.2	Przykłady badań na poziomie osi priorytetowych, działań, projektów	17
5	Budowa potencjału ewaluacyjnego	18
5.1	Poziom IZ.....	18
5.2	Poziom IP	20
6	Załącznik 1 – Format rocznego planu ewaluacji.....	21
7	Załącznik 2 – Format informacji rocznej z realizacji planu ewaluacji	22

1 Wstęp

CEL
DOKUMENTU

określenie ram procesu ewaluacji (termin stosowany zamiennie z pojęciem *ewaluacja*) w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2015 oraz wsparcie wszystkich instytucji w nim uczestniczących.

Dodatkowe informacje o ewaluacji można znaleźć m.in. w następujących dokumentach dostępnych na stronach internetowych:

- 1) *Ewaluacja Narodowego Planu Rozwoju i programów operacyjnych w Polsce. Poradnik.* (Planowana jest aktualizacja i rozszerzenie tego dokumentu.)
<http://www.fundusze-strukturalne.gov.pl/EWALUACJA+funduszy+w+Polsce/Dokumenty+ewaluacyjne/>
- 2) dokumenty metodologiczne KE dostępne na stronie http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/evaluation_en.htm:
  - i) *Working Document No. 5. Indicative Guidelines on Evaluation Methods: Evaluation during the Programming Period 2007-2013. Draft version. October 2006;*
  - ii) *Working Document No. 2. Indicative Guidelines on Evaluation Methods: Monitoring and Evaluation Indicators. August 2006;*
  - iii) *Working Document No. 1. Indicative Guidelines on Evaluation Methods: Ex ante Evaluation. August 2006.*
- 3) *Evaluation of Socio-Economic Development. The Guide.*
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/evalsed/index_en.htm

Odbiorcy

Dokument został przygotowany głównie z myślą o Instytucjach Pośredniczących, jednakże zachęcamy do zapoznania się z nim również beneficjentów oraz inne zainteresowane osoby. Obowiązki poszczególnych instytucji zostaną opisane w odpowiednich porozumieniach oraz umowach z nimi zawieranych, niemniej jednak niniejszy dokument stanowi uzupełnienie informacji w tym zakresie.

Zakres planu

Plan ewaluacji dzieli się na 4 części:

- 1) opis programu;
- 2) opis systemu ewaluacji POIiŚ;
- 3) wstępna lista badań ewaluacyjnych na I. 2007-2015;

4) budowa potencjału instytucjonalnego.

2 Opis programu

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, zgodnie z projektem Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia, stanowi jeden z programów operacyjnych będących podstawowym narzędziem do osiągnięcia założonych w niej celów przy wykorzystaniu środków Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Cechą charakterystyczną PO Infrastruktura i Środowisko jest integralne ujęcie problematyki podstawowej infrastruktury, która obejmuje infrastrukturę techniczną i zasadnicze elementy infrastruktury społecznej, co pozwoli na realizację zasady maksymalizacji efektów rozwojowych.

W ramach POIiŚ będą realizowane następujące osie priorytetowe:

	Nazwa osi priorytetowej
I.	Gospodarka wodno-ściekowa
II.	Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi
III.	Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska
IV.	Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska
V.	Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych
VI.	Drogowa i lotnicza sieć TEN-T
VII.	Transport przyjazny środowisku
VIII.	Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe
IX.	Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna
X.	Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacja źródeł energii
XI.	Kultura i dziedzictwo kulturowe
XII.	Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia
XIII.	Infrastruktura szkolnictwa wyższego
XIV.	Pomoc techniczna – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
XV.	Pomoc techniczna – Fundusz Spójności

3 Opis systemu ewaluacji POIiŚ

3.1 Podstawowe wymagania odnośnie ewaluacji w I. 2007-2013

W obecnym okresie programowania KE zachęca państwa członkowskie do elastycznego podejścia do ewaluacji, tj. przeprowadzania w miarę potrzeb informacyjnych **ewaluacji on-going**.

Dodatkowo państwo członkowskie (art. 48 oraz art. 50 ust. 2 rozporządzenia 1083/2006):

- a) jest odpowiedzialne za organizację pozyskiwania i gromadzenia danych niezbędnych do przeprowadzenia ewaluacji,
- b) może opracować plan ewaluacji,
- c) jest zobowiązane do przeprowadzenia ewaluacji ex-ante,
- d) jest odpowiedzialne za przeprowadzenie ewaluacji związanej z monitorowaniem programu w przypadku gdy:
  - i) monitorowanie ujawniło znaczące odchylenia od założonych pierwotnie celów¹;
  - ii) zgłaszane są wnioski o dokonanie znaczących zmian PO (zgodnie z interpretacją Working Document No. 5 znaczącymi zmianami są zmiany finansowe, np. realokacja środków pomiędzy priorytetami, oraz zmiany celów programu lub osi priorytetowej) w wyniku:
    - zmian społeczno-gospodarczych,
    - konieczności pełniejszego uwzględnienia lub zmiany podejścia do priorytetów wspólnotowych, krajowych lub regionalnych,
    - trudności w realizacji;
    - w świetle oceny, o której mowa w art. 48.3 rozporządzenia 1083/2006.
- e) jest zobowiązane do przeprowadzenia ewaluacji wykonania programów operacyjnych nie później niż do dnia 30 czerwca 2011 r. w celu wsparcia procesu alokacji krajowej rezerwy wykonania.

---

¹ Zgodnie z interpretacją zawartą w *Working Document No. 5. Indicative Guidelines on Evaluation Methods: Evaluation during the Programming Period 2007-2013* mierzy się odchylenia od założonych celów, wyrażonych np. wskaźnikami produktu oraz rezultatu. Odchylenia te mogą być mierzone cyklicznie na mocy art. 67 rozporządzenia 1083, tj. w ramach sprawozdań rocznych przedkładanych do KE do końca czerwca każdego roku począwszy od roku 2008.

3.2 Ewaluacja a monitorowanie

Warunkiem dobrze przeprowadzonej ewaluacji jest dostępność informacji oraz danych z monitorowania.

System obowiązkowy

W celu umożliwienia agregowania informacji z poziomu projektów na wyższe poziomy opracowany został *Katalog wskaźników obowiązkowych* dla danych typów projektów oraz dla wszystkich projektów – wskaźników dotyczących tworzenia miejsc pracy.

Wskaźniki z tego katalogu będą wprowadzane do systemu elektronicznego (Krajowego Systemu Informatycznego i/lub Lokalnego Systemu Informatycznego) w następujący sposób:

- a) w momencie podpisania umowy o dofinansowanie - bazowe oraz docelowe wartości wskaźników,
- b) w trakcie realizacji projektu na podstawie wniosków o płatność - rzeczywiście osiągnięte wartości wskaźników oraz aktualizacje zakładanych wartości docelowych,
- c) zgodnie z wnioskiem o płatność końcową - rzeczywiście osiągnięte wartości wskaźników produktu oraz potencjalne wskaźniki rezultatu (jak np. możliwości techniczne urządzeń spalania odpadów, aparatury diagnostycznej, produkcji energii, potencjalna przepustowość portów, dróg),
- d) do 5 lat po zakończeniu realizacji projektu na podstawie raportów z osiągniętych efektów przesyłanych przez beneficjentów - dane dotyczące faktycznego wykorzystania urządzeń, infrastruktury, etc., tj. dane dotyczące rzeczywistych rezultatów oraz, tam gdzie to możliwe, oddziaływań.

Dodatkowe możliwości

IZ zachęca również do prowadzenia badania monitoringowych, np. wysyłania ankiet do beneficjentów, prowadzenia wywiadów w różnej formie, które to badania rozszerzyłyby wiedzę nt. osiągniętych efektów (rezultatów i oddziaływań), przeszkód, etc. Przy organizacji badań monitoringowych należy kierować się zasadą jak najmniejszego dodatkowego obciążania beneficjentów (ankiety można połączyć z raportami z efektów), możliwościami technicznymi pomiaru, proporcjonalnością nakładów do wyników. Badania monitoringowe należy przeprowadzać w ścisłej koordynacji z badaniami ewaluacyjnymi.

Co więcej, IZ, IP oraz beneficjenci powinni gromadzić wskaźniki kontekstowe, tj. wskaźniki ogólnie lub łatwo dostępne (np. ze statystyki publicznej), które dotyczą podobnych co do zakresu działań czy projektów niefinansowanych z POIiŚ.

Identyfikacja potencjalnych danych porównawczych (benchmarków) będzie natomiast cennym wkładem w ocenę efektów netto (wyodrębnionych efektów spowodowanych wyłącznie w wyniku interwencji, z pominięciem czynników zewnętrznych, np. koniunktury, innych projektów, etc.) i rzeczywistej efektywności realizacji poszczególnych działań. Dane porównawcze mogą mieć charakter:

- a) przestrzenny – dotyczące obszarów o podobnych parametrach,
- b) czasowy – dotyczące realizacji podobnych działań w innym czasie,
- c) dotyczące realizacji działań o podobnym zakresie z innych środków.

IZ zachęca również do identyfikacji tzw. grup kontrolnych, które posiadają zbliżone parametry do obszarów wsparcia POIiŚ, a działania podobne do działań POIiŚ nie zostały tam przedsięwzięte (np. w przypadku IV lub IX osi priorytetowej mogą to być przedsiębiorstwa, które nie otrzymały wsparcia z POIiŚ). W przypadku sukcesu w zidentyfikowaniu grupy kontrolnej kolejnym krokiem powinna być identyfikacja zbioru danych dostępnych nt. danej grupy lub próba zgromadzenia danych niezbędnych do porównań.

3.3 Finansowanie procesu ewaluacji POIiŚ

Ewaluacja POIiŚ będzie finansowana w ramach działań 14.3 oraz 15.3 POIiŚ (dotyczących ewaluacji i monitoringu).

Z działania 14.3 oraz 15.3 indykatywnie na ewaluację zostanie przeznaczony po ok. 4 mln EUR.

Środki te będą rozdzielane pomiędzy instytucje POIiŚ (IZ oraz IP) na podstawie rocznych planów ewaluacji. IP może podjąć decyzję o przekazaniu części zadań w zakresie ewaluacji, i co za tym idzie – części środków IP II.

System corocznego podziału środków:

IZ będzie podejmowała decyzję o rzeczywistym podziale środków corocznie na podstawie opinii Grupy Sterującej Ewaluacją oraz następujących przesłanek:

a) zapewnienia przez poszczególne IP odpowiedniej zdolności instytucjonalnej do prowadzenia badań ewaluacyjnych - zalecany minimalny stan zatrudnienia (liczba etatów w 100% przeznaczonych dla ewaluacji) ujęty w harmonogramie czasowym dla poszczególnych IP przedstawia się następująco (stan na styczeń każdego roku):

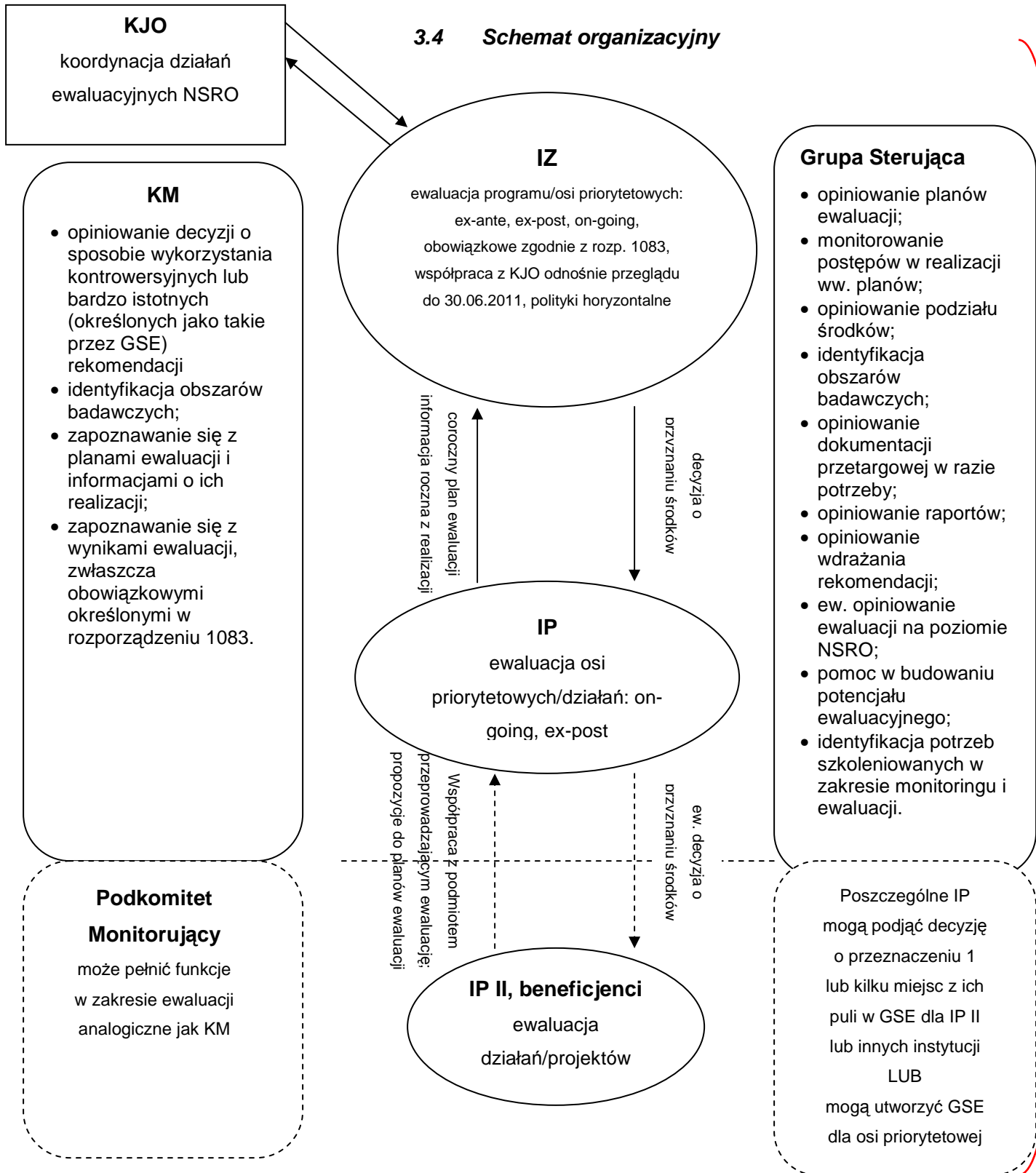
IP	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014 ²	2015 ²
MŚ	1	1 1/2	2	3	3	3	3	3
MT	1	1 1/2	2	3	3	3	3	3
MG	1	1 1/2	2	2	2	2	2	2
MKiDN	1/2	1	1	1	1	1	1	1
MZ	1/2	1	1	1	1	1	1	1
MNiSW	1/2	1	1	1	1	1	1	1

- b) *rocznych planów ewaluacji* przekazywanych zgodnie z formatem załącznika 1 oraz terminami określonymi w rozdz. 3.6;
- c) *informacji rocznych z realizacji planu ewaluacji* przekazywanych zgodnie z formatem załącznika 2 oraz terminami określonymi w rozdz. 3.6;
- d) rzeczywistych potrzeb informacyjnych;
- e) stanu przygotowania badania, zwłaszcza dokumentacji przetargowej na realizację badania ewaluacyjnego.

---

² Przy założeniu, iż Jednostki Ewaluacyjne zostaną utrzymane, a zakres ich obowiązków zostanie rozciągnięty na nową perspektywę finansową.

3.4 Schemat organizacyjny

WSZYSTKIE GRUPY, INSTYTUCJE, OSOBY – SUGESTIE DO BADAŃ EWALUACYJNYCH

3.5 Zadania IZ

IZ odpowiada za:

- 1) koordynację procesu ewaluacji w ramach POliŚ poprzez:
  - a) organizację prac Grupy Sterującej Ewaluacją (GSE) POliŚ,
  - b) współpracę z KJO przy przeprowadzaniu ewaluacji inicjowanych przez nią, przekazywanie wyników ewaluacji KJO,
  - c) współpracę z KE przy przeprowadzaniu ewaluacji inicjowanych przez KE, a zwł. ex-post, przekazywanie wyników ewaluacji KE,
  - d) podział środków na ewaluację (po zaopiniowaniu przez GSE),
  - e) przygotowanie Planu ewaluacji POliŚ,
  - f) przygotowywanie rocznych planów ewaluacji dla całego PO (uwzględniających działania na innych szczeblach) i informacji rocznych z ich wykonania oraz ich przekazywanie KJO w terminach i formatach przez nią określonych;
  - g) przygotowywanie informacji oraz przekazywanie materiałów dotyczących ewaluacji, zwłaszcza wyników, na posiedzenia Komitetu Monitorującego;
  - h) upublicznianie wyników wszystkich ewaluacji przeprowadzonych w ramach POliŚ;
- 2) przeprowadzanie/zlecanie ewaluacji na poziomie programu (zwłaszcza ewaluacji strategicznych i operacyjnych związanych z monitorowaniem realizacji POliŚ, ew. ewaluacji stopnia realizacji programu operacyjnego w odniesieniu do osi priorytetowych do 30 czerwca 2011 r. - szczegółowe informacje w rozdz. 4.1) i ew. osi priorytetowej lub działania:
  - a) projektowanie,
  - b) planowanie,
  - c) realizację/nadzór,
  - d) stworzenie raportu/odbiór raportu,
  - e) upowszechnianie wyników,
  - f) podjęcie decyzji o wdrażaniu poszczególnych rekomendacji (po zasięgnięciu opinii GSE, a w przypadku określenia rekomendacji jako kontrowersyjne lub istotne – po zasięgnięciu opinii KM),
  - g) monitorowanie procesu wdrażania rekomendacji;
- 3) organizację systemu zbierania i gromadzenia danych niezbędnych do ewaluacji poprzez wskazanie danych oraz wskaźników niezbędnych do przeprowadzenia ewaluacji na poziomie programu, priorytetów, działań oraz ew. projektów, jak również jego stałą ocenę i aktualizację;

- 4) zapewnienie przestrzegania wytycznych KJO, KE oraz przyjętych standardów ewaluacji funduszy strukturalnych;
- 5) budowanie potencjału ewaluacyjnego;
- 6) współpracę z podmiotami przeprowadzającymi ewaluację w ramach kompetencji własnych oraz zapewnienie współpracy wszystkich jednostek zaangażowanych we wdrażanie POliŚ.

Terminy przekazywania dokumentacji IZ
----

kto	co	do kogo	kiedy
IZ	<i>Plan ewaluacji POliŚ</i>	KJO	po zatwierdzeniu POliŚ
IZ	<i>Okresowe plany ewaluacji</i> (na podstawie planów IZ oraz rocznych planów ewaluacji poszczególnych osi priorytetowych/sektorów)	KJO	do 31 grudnia roku poprzedzającego rok, którego dotyczy plan.
IZ	<i>Roczna informacja</i> dotycząca działań w zakresie ewaluacji (uwzględniająca informacje roczne z realizacji planu ewaluacji dla poszczególnych osi priorytetowych/sektorów)	KJO	do 31 marca roku następującego po roku, którego dotyczy sprawozdanie

3.6 Zadania IP

IP odpowiada za:

- 1) koordynację procesu ewaluacji poszczególnych osi priorytetowych poprzez:
  - a) udział w pracach GSE POliŚ,
  - b) współpracę z IZ przy przeprowadzaniu ewaluacji inicjowanych przez nią, przekazywanie wyników ewaluacji do IZ,
  - c) przygotowanie *rocznych planów ewaluacji* dla osi priorytetowej/sektora (w przypadku delegacji działań ewaluacyjnych na niższe poziomy uwzględniających ewaluacje planowane przez IP II) zgodnie z formatem zawartym w Załączniku nr 1, koordynację procesu ich realizacji oraz przygotowanie *informacji rocznych z realizacji planu ewaluacji* osi priorytetowej/sektora (uwzględniających również ewaluacje przeprowadzone przez IP II) w roku poprzednim zgodnie z formatem zawartym w Załączniku nr 2,
  - d) przekazywanie ww. dokumentów do IZ, również w formie elektronicznej w terminach określonych w tabeli w niniejszym podrozdziale;

- 2) przeprowadzanie/zlecanie ewaluacji na poziomie osi priorytetowej (propozycje tematów w rozdz. 4.2):
  - a) projektowanie,
  - b) planowanie,
  - c) realizację/nadzór,
  - d) stworzenie raportu/odbiór raportu,
  - e) upowszechnianie wyników,
  - f) podjęcie decyzji o wdrażaniu poszczególnych rekomendacji (po zasięgnięciu opinii GSE, a w przypadku określenia rekomendacji jako kontrowersyjne lub istotne – po zasięgnięciu opinii KM),
  - g) monitorowanie wdrażania rekomendacji;
- 3) gromadzenie danych niezbędnych do ewaluacji, tj. m.in.: danych dotyczących wskaźników, danych porównawczych i kontekstowych oraz danych o wnioskodawcach nieskutecznych i ich projektach;
- 4) zapewnienie przestrzegania wytycznych KJO, KE oraz przyjętych standardów ewaluacji funduszy strukturalnych (opisanych m.in. na stronie http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/evalsed/index_en.htm);
- 5) przekazywanie do IZ wszystkich raportów końcowych z ewaluacji przeprowadzonych w ramach danej osi priorytetowej/sektora;
- 6) współpracę z podmiotami przeprowadzającymi ewaluację w ramach kompetencji własnych oraz zapewnienie współpracy jednostek zaangażowanych we wdrażanie POliŚ podległych danej IP.

Terminy przekazywania dokumentacji IP
----

kto	co	do kogo	kiedy
IP	Roczny plan ewaluacji dla osi priorytetowej/sektora	IZ	do 31 października roku poprzedzającego rok, którego dotyczy plan
IP	Informacja roczna z realizacji planu ewaluacji	IZ	do 15 marca roku następującego po roku, którego dotyczy sprawozdanie.

W 2008 r. wprowadza się rozwiązanie przejściowe dotyczące terminów przekazywania rocznych planów ewaluacji. Roczne plany ewaluacji dla osi priorytetowej/sektora powinny zostać przygotowane do końca lutego 2008 r. W szczególnych przypadkach termin ten może zostać przedłużony.

IP może delegować część zadań ewaluacyjnych na IPII. W takim przypadku powinna zapewnić, aby wszystkie ww. zadania były wykonywane terminowo i zgodnie z zasadami.

3.7 Grupa Sterująca Ewaluacją POLiŚ

Zadaniem Grupy Sterującej Ewaluacją POLiŚ (GSE) jest:

- 1) nadzorowanie i koordynowanie prac związanych z przeprowadzaniem ewaluacji POLiŚ, w tym zwłaszcza:
  - a) opiniowanie rocznych planów ewaluacji POLiŚ;
  - b) monitorowanie postępów w realizacji ww. planów;
  - c) identyfikacja obszarów badawczych; opiniowanie nowych tematów ewaluacji (które nie znalazły się w planie) przedstawionych bądź przez członków GSE bądź jakąkolwiek osobę/jednostkę zaangażowaną we wdrażanie POLiŚ;
  - d) uczestnictwo (w razie potrzeby zgłoszonej przez przeprowadzającego ewaluację) w opiniowaniu dokumentacji dotyczącej ewaluacji;
  - e) opiniowanie raportów z wykonanych analiz (wstępnych – metodologicznych i końcowych), skonsultowanych wcześniej na poziomie roboczym;
  - f) monitorowanie postępów w realizacji konkretnych projektów dotyczących ewaluacji;
  - g) wypracowanie sposobu adaptacji wyników ewaluacji do potrzeb wdrażania POLiŚ – m.in. poprzez opiniowanie decyzji o wdrażaniu poszczególnych rekomendacji, a w przypadku rekomendacji kontrowersyjnych lub istotnych skierowanie takich rekomendacji do opinii KM;
  - h) monitorowanie procesu wdrażania rekomendacji;
  - i) wsparcie przez osoby reprezentujące poszczególne instytucje procesu wdrażania rekomendacji dotyczących danej instytucji oraz obszaru, za który jest odpowiedzialna;
- 2) opiniowanie podziału środków na ewaluację;
- 3) udział w pracach nad identyfikacją danych porównawczych, grup kontrolnych oraz nad tworzeniem baz danych;
- 4) opiniowanie/konsultowanie na prośbę KJO ewaluacji przeprowadzanych w ramach NSRO;
- 5) pomoc w budowaniu potencjału ewaluacyjnego poprzez:

- a) rozpowszechnianie wyników przeprowadzonych analiz;
- b) gromadzenie i szerzenie wiedzy w zakresie ewaluacji;
- c) wypracowanie zasad współpracy z ewaluatorami;
- d) wsparcie metodologiczne w zakresie ewaluacji;
- e) identyfikacja potrzeb szkoleniowych w zakresie ewaluacji/monitoringu.

3.8 Zadania KM

W procesie ewaluacji KM będzie pełnił funkcję opiniodawczą, konsultacyjną, głównie poprzez:

- 1) identyfikację obszarów badawczych,
- 2) opiniowanie decyzji o sposobie wykorzystania kontrowersyjnych lub bardzo istotnych (określonych jako takie przez GSE) rekomendacji.

Roczne plany ewaluacji, informacje roczne z realizacji planu ewaluacji oraz wyniki ewaluacji będą przekazywane na KM.

KM będzie zwłaszcza informowany o wynikach ewaluacji podjętych w wyniku proponowanych zmian w PO oraz podjętych w celu ewentualnej alokacji krajowej rezerwy wykonania; w ramach których to KM będzie podejmował decyzje o dalszych działaniach.

4 Tematy badań monitoringowych i ewaluacyjnych

4.1 Główne badania na poziomie programu

Temat badania	Uzasadnienie/ Planowane wykorzystanie wyników	Wew/ Zew	Planowa ny termin realizacji	Opis zakresu badania – główne kryteria, pytania ewaluacyjne
Ewaluacje podejmowane w przypadku, gdy monitorowanie ujawniło znaczące odchylenia od założonych pierwotnie celów i/lub zgłaszane są wnioski o dokonanie znaczących zmian PO.	Weryfikacja zasadności zmian, identyfikacja problemów.	Z	w razie potrzeby	
Analiza systemu wskaźników	Przygotowanie do wypełnienia pierwszego raportu rocznego w zakresie wskaźników, co będzie następnie podstawą ewaluacji ew. odchyleń od założonych celów.	Z	2008	1.Ewaluacja systemu wskaźników na poziomie programu, osi priorytetowych, działań i projektów. 2.Ewaluacja szacunkowych wartości. Ew. pomoc w opracowaniu metodologii szacowania. 3.Opracowanie definicji i metodologii

					<p>mierzenia wskaźników od poziomu projektów na coraz wyższe.</p> <p>4. Opracowanie zestawu wskaźników najlepiej oddających postęp we wdrażaniu, których odchylenia powinny być ewaluowane. Ewaluacja ich wrażliwości, tj. określenie przedziału odchyleń, które powinny być przedmiotem ewaluacji.</p>
Ocena systemu kryteriów wyboru projektów	Wczesna identyfikacja barier	Z	2008		
Wstępna ewaluacja systemu wdrażania i zarządzania	Wczesna identyfikacja barier.	Z	kon. 2008/2009		
Ocena systemu wdrażania priorytetów pomocy technicznej		Z	2009		<p>1. Ocena systemu rocznych planów w miejsce projektów.</p> <p>2. Ocena systemu podziału środków.</p>
Ewaluacja systemu monitorowania	Pogłębienie analizy dotyczącej wskaźników również w zakresie rozwiązań instytucjonalnych	Z	2009		
Ewaluacja systemu wyboru projektów	.	Z	2008/2009		
Ewaluacja barier oraz zagrożeń dla realizacji projektów			2009/2010		
Ewaluacja kompletności, rozłączności oraz konfliktów działań w ramach POiŚ oraz in. PO		Z	2008/2009/2010 w zależności od potrzeb		
Weryfikacja ewaluacji ex-ante (punkt ten może zostać zawarty w badaniach wymienionych jako pierwsze lub w badaniu następnym)	Ponowna analiza kontekstu, ewaluacja trafności wyboru strategii i alokacji środków	Z	2009/2010		
Współpraca z KJO w zakresie przeglądu stanu wdrażania.	Ewaluacja postępów we wdrażaniu. Ew. alokacja krajowej rezerwy wykonania.	Z	2010/2011		
Analiza zaawansowania realizacji poszczególnych osi oraz prognoza wydatkowania środków do końca realizacji programu.			2010		

Ewaluacja postępów we wdrażaniu priorytetów pomocy technicznej	Identyfikacja barier, ew. decyzje o realokacjach, ew. wypracowanie systemu alokacji rezerwy 10% w ramach PT.	Z	2010/2011	1. Ewaluacja skuteczności działań i ich efektywności.
Ponowna ewaluacja systemu wdrażania i zarządzania			2010/2011	
Ewaluacja wybranych projektów Funduszu Spójności 2004-2006	Wstępna ewaluacja rezultatów oraz oddziaływania dużych projektów infrastrukturalnych.	Z	2011/2012	
Ewaluacja ex-ante programów na l. 2014-2020		Z	2012/2013	
Prognoza oddziaływania na środowisko (strategiczna ewaluacja) programów na l. 2014-2020		Z	2012/2013	
Wstępna ewaluacja ex-post POIiŚ		Z	2015	
Badania rekomendowane przez Komisję Europejską				
Badanie strategiczne w zakresie polityk horyzontalnych				
Przygotowanie projektów indywidualnych (pipeline)				
Ocena ex-post jakości analiz kosztów i korzyści przygotowanych dla projektów dofinansowanych z Funduszu Spójności				
Ewaluacja pomocy technicznej przed rokiem 2010				

Zostaną przeprowadzone również ewaluacje dużych projektów oraz przekrojowe ewaluacje sektorowe.

4.2 Przykłady badań na poziomie osi priorytetowych, działań, projektów

1. Ewaluacja systemu wyboru projektów;
2. Ocena postępów w osiąganiu celów szczegółowych;
3. Ocena systemu zarządzania i wdrażania na poziomie osi priorytetowej lub działania;
4. Ocena osiągnięcia celów gospodarczo-społecznych zawartych w strategiach sektorowych;
5. Ocena rezultatów;
6. Identyfikacja barier;

7. Identyfikacja najlepszych praktyk;
8. Badania ex-post lub przygotowujące do ewaluacji ex-post

5 Budowa potencjału ewaluacyjnego

5.1 Poziom IZ

W ramach Instytucji Zarządzającej ewaluacją zajmują się w chwili obecnej 2 osoby.

Planowany zasób kadrowy powinien rozwijać się wg następującego schematu:

	I.2008	I.2009	I.2010	I.2011	I.2012	I.2013	I.2014	I.2015
IZ POLiŚ	2	4	5	5	5	5	5	5

Potencjał ewaluacyjny będzie rozwijany m.in. poprzez następujące działania:

- a) organizację szkoleń, konferencji, warsztatów ze środków PT;
- b) współpracę z już istniejącymi jednostkami ewaluacyjnymi w KJO, PARP, WWPE oraz IZ PORZL/POKL, IZ POWKP/POIG, jak również IZ ZPORR;
- c) współpracę z ośrodkami akademickimi oraz eksperckimi;
- d) stworzenie i rozwijanie strony internetowej poświęconej ewaluacji POLiŚ;
- e) gromadzenie informacji o ekspertach w dziedzinie ewaluacji oraz POLiŚ;
- f) informowanie o wydarzeniach w świecie ewaluacyjnym;
- g) tworzenie bazy danych dotyczących ewaluacji, gromadzenie oraz udostępnianie publikacji.

Ad. a) Jako że, jak wykazała m.in. ewaluacja ex-ante, tylko kilka instytucji zaangażowanych we wdrażanie POLiŚ dysponuje doświadczeniem, jako pierwszy zostanie zorganizowany przez IZ cykl szkoleń dla osób zajmujących się/mających się zajmować ewaluacją w Instytucjach Pośredniczących. W dalszej perspektywie planowana jest organizacja szkoleń pogłębiających dla IP oraz cykl podstawowych szkoleń wewnętrznych o ewaluacji w IZ. Szkolenia dla IP II mogą być organizowane przez IP. IZ może wspomóc merytorycznie IP w organizacji tych szkoleń.

Szacunkowy plan szkoleń i konferencji ewaluacyjnych na pierwsze lata realizacji POLiŚ

Termin – liczba godz/dni	Wewn (prow. IZ)/ Zewn	Adresaci – liczba osób	Temat/zakres Forma	Uzasadnienie
I poł. 2008	W	Członkowie GSE – 20 os.	Strukturyzacja badania ewaluacyjnego; faza obserwacji, analizy i ewaluacji	Przygotowanie członków GSE do wykonywania zadań ewaluacyjnych.

Termin – liczba godz/dni	Wewn (prow. IZ)/ Zewn	Adresaci – liczba osób	Temat/zakres Forma	Uzasadnienie
			danych – metody stosowane na poszczególnych etapach ewaluacji. Odbiór badania ewaluacyjnego. <u>Wykłady połączone z warsztatami.</u>	
I poł. 2008 2 godz.	W	IZ, Dyrekcja, Naczelnicy 7 os.	Wprowadzenie do ewaluacji. <u>Dyskusja.</u>	Ułatwienie podejmowania decyzji dot. ewaluacji poprzez przybliżenie tematyki.
I poł. 2008	W	Członkowie GSE – 20 os.	Stosowanie PZP w ewaluacji. <u>Wykłady połączone z warsztatami.</u>	Przygotowanie członków GSE do przeprowadzania przetargów.
I poł. 2008	W	Członkowie GSE – 20 os.	Wskaźniki a ewaluacja. <u>Seminarium.</u>	
I poł. 2008 2 godz.	W	IZ, Wydział Monitorowania i Sprawozdawczości – 15 os.	Wprowadzenie do ewaluacji. <u>Wykład i dyskusja.</u>	Ustalenie platformy współpracy.
I poł. 2008 2 godz.	W	IZ, Stanowisko ds. informacji i promocji – 3 os.	Wprowadzenie do ewaluacji. <u>Wykład i dyskusja.</u>	Ustalenie platformy współpracy.
I poł. 2008 2 godz.	W	IZ, Wydział Zarządzania i Kontroli – 10 os.	Wprowadzenie do ewaluacji. <u>Wykład i dyskusja.</u>	Ustalenie platformy współpracy.
II poł. 2008 4 godz.	Z/W	Potencjalni beneficjenci POLiS – 100 os.	<u>Konferencja</u> – wymagania i zalecenia odnośnie ewaluacji w ramach POLiS, cele i funkcje ewaluacji, prezentacja najlepszych praktyk wykorzystania ewaluacji	Poinformowanie beneficjentów o wymaganiach odnośnie działań ewaluacyjnych. Zachęcenie beneficjentów do prowadzenia badań na poziomie projektów.
I poł. 2008 3 dni	Z	Członkowie GSE – 20 os.	Pogłębione informacje nt. technik i metod badań społecznych – metody ilościowe (zwł. konstrukcja narzędzi, dobór próby). <u>Warsztaty.</u>	Przygotowanie do lepszego konstruowania wymagań wobec ewaluatorów i odbioru ich prac.
I poł. 2008 2 dni	Z	Członkowie GSE – 20 os.	Statystyczne metody analizy danych na przykładzie programów komputerowych. <u>Warsztaty.</u>	Przygotowanie do coraz lepszego odbioru prac ewaluatorów.
I poł. 2008 8 godz.	Z	Członkowie GSE – 20 os.	Pogłębione informacje nt. technik i metod badań społecznych – metody jakościowe. <u>Warsztaty.</u>	Przygotowanie do lepszego konstruowania wymagań wobec ewaluatorów i odbioru ich prac.
I poł. 2008 8 godz.	Z	Członkowie GSE – 20 os.	Analiza ekonomiczna w ewaluacji.	Pogłębienie wiedzy z zakresu ewaluacji.
I poł. 2008 8 godz.	Z	Członkowie GSE – 20 os.	Metody analizy efektu netto.	Przygotowanie do zbierania danych do ewaluacji ex-post.

Termin – liczba godz/dni	Wewn (prow. IZ)/ Zewn	Adresaci – liczba osób	Temat/zakres Forma	Uzasadnienie
II poł. 2008 2 godz.	W	IZ, zainteresowane osoby z pozost. wydziałów	Wprowadzenie do ewaluacji. <u>Wykład i dyskusja.</u>	Ustalenie platformy współpracy.
II poł. 2008 4 godz.	W	IZ, zainteresowani – 10 os.	Cykl przygotowania i realizacji badania. Wykorzystanie wyników badania. <u>Seminarium.</u>	Pogłębienie wiedzy z zakresu ewaluacji.
I poł. 2009 4 godz.	W	IZ, zainteresowani – 10 os.	Metody badań ewaluacyjnych. <u>Seminarium.</u>	Pogłębienie wiedzy z zakresu ewaluacji.
Po 2009 cyklicznie co pół roku/rok	Z	Członkowie GSE – 20 os.	W zależności od rotacji składu GSE – powtórka cyklu szkolenia wstępnego z ewaluacji lub pogłębienie wiedzy nt. ewaluacji	Przygotowanie do zadań ewaluacyjnych lub pogłębienie wiedzy z zakresu ewaluacji.
Po 2009 cyklicznie co pół roku/rok	W	IZ, zainteresowani – 10 os.	W zależności od potrzeb – pogłębienie wiedzy nt. ewaluacji lub szkolenia wstępne z ewaluacji dla nowych pracowników.	Pogłębienie wiedzy pracowników departamentu nt. ewaluacji.
Po 2010 4 godz.	Z/W	Instytucje systemu POliŚ, beneficjenci, opinia publiczna	<u>Konferencja</u> – postęp we wdrażaniu POliŚ a ewaluacja.	Poinformowanie opinii publicznej o postępie we wdrażaniu POliŚ oraz roli ewaluacji.

5.2 Poziom IP

IZ zachęca IP do rozwijania zasobów kadrowych zajmujących się ewaluacją. Zalecany, minimalny harmonogram zatrudnienia znajduje się w rozdz. 3.3.

IP powinna corocznie informować IZ o planach dotyczących zatrudnienia oraz corocznie sprawozdawać z wykonania tych planów zgodnie z formatem Załączników 1 i 2.

IZ zachęca IP do budowania potencjału ewaluacyjnego na wszystkich poziomach wdrażania danej osi priorytetowej oraz deklaruje swoją pomoc w tym zakresie. IZ zachęca zwłaszcza do szerzenia wiedzy ewaluacyjnej w jednostkach zajmujących się wdrażaniem POliŚ, a nie związanych bezpośrednio z ewaluacją, co umożliwi z jednej strony lepsze zrozumienie zadań wykonywanych przez jednostkę ewaluacyjną, a z drugiej strony poprzez dialog doprowadzi do większego zaangażowania w identyfikację tematów badań ewaluacyjnych oraz we wdrażanie rekomendacji pozostałych pracowników danej instytucji.

6 Załącznik 1 – Format rocznego planu ewaluacji

1	Oś priorytetowa/Sektor ³ :			
2	Plan na rok:			
3	Osoba przygotowująca roczny plan ewaluacji:			
4	Telefon:		E-mail:	

5 ⁴	Liczba osób zatrudnionych w jednostce/jednostkach ewaluacyjnych ⁵	<i>Nazwa instytucji</i>	<i>Liczba etatów</i>
6	Planowane zatrudnienie na rok następny w jednostce/jednostkach ewaluacyjnych ⁶	<i>Nazwa instytucji</i>	<i>Liczba etatów</i>

Nazwa instytucji inicjującej ewaluację	Temat badania	Obszar realizacji	Uzasadnienie/ Planowane wykorzystanie wyników	Sposób realizacji (Wewnętrzna/ Zewnętrzna)	Planowany termin realizacji ⁷ - a, b, c, d	Planowany koszt ewaluacji ⁸	Opis zakresu badania – główne kryteria, pytania ewaluacyjne	Planowana organizacja badania ⁹
7	8	9	10	11	12	13	14	15

15	Miejscowość, data:	
16	Pieczęć i podpis: IP	

³ Roczny plan ewaluacji może być przygotowany odrębnie dla każdej osi priorytetowej lub wspólnie dla całego sektora.

⁴ Wiersz wypełniany wyłącznie w przypadku pierwszego planu ewaluacji.

⁵ Odrębnie dla każdej instytucji.

⁶ Odrębnie dla każdej instytucji.

⁷ a – planowany termin (od ... do ...) przygotowania dokumentacji przetargowej; b – planowany termin ew. przekazania dokumentacji przetargowej do opinii GSE; c – planowane ramy czasowe samego badania (od ... do ...); d – termin uzyskania jakichś informacji narzucony z zewnątrz (jeśli dotyczy)

⁸ W przypadku ewaluacji zewnętrznej planowany całkowity koszt badania brutto w PLN; w przypadku ewaluacji wewnętrznej ew. koszt oprogramowania, dodatkowych ekspertyz zewnętrznych, druku materiałów, wysyłki ankiet, etc.

⁹ Proszę opisać, czy planowane są konsultacje na forum GSE, jeśli tak- to na jakim etapie i w jakim zakresie (np. opiniowanie dokumentacji przetargowej, jakiejś jej części; opiniowanie raportów; opiniowanie kwestii wdrażania rekomendacji); czy planowane jest powołanie jakiejś podgrupy sterującej danym badaniem (w jakim składzie).

7 Załącznik 2 – Format informacji rocznej z realizacji planu ewaluacji

1	Oś priorytetowa/Sektor ¹⁰ :			
2	Informacja za rok:			
3	Osoba przygotowująca informację:			
4	Telefon:		E-mail:	

5	Zatrudnienie ¹¹ w jednostce/jednostkach ewaluacyjnych ¹²	<i>Nazwa instytucji</i>	<i>Liczba etatomiesięcy</i>
---	--	-------------------------	-----------------------------

Nazwa instytucji inicjującej ewaluację	Nazwa badania	Koszt badania (brutto w PLN)	Termin realizacji ¹³	Nazwa wykonawcy badania	Wdrożone rekomendacje/Ocena użyteczności rekomendacji	Uwagi	Sposób upowszechniania wyników
6	7	8	9	10	11	12	13

14	Miejscowość, data:	
15	Pieczęć i podpis: IP	

¹⁰ Informacja powinna być przygotowana w zależności od trybu przyjętego dla rocznego planu ewaluacji, tj. odrębnie dla każdej osi priorytetowej lub wspólnie dla całego sektora.

¹¹ Wyrażone w etatomiesięcach (liczba etatów x liczba miesięcy – bez wliczania vacatów).

¹² Odrębnie dla każdej instytucji.

¹³ W przypadku ewaluacji zewnętrznej od podpisania umowy do daty przyjęcia (obustronnego podpisania protokołu odbioru) raportu końcowego, w przypadku ewaluacji wewnętrznej – od momentu rozpoczęcia badania do zaakceptowania raportu końcowego/wnioseków.